

**DOCUMENT C - ESTUDI DEL PATRIMONI
ARQUEOLÒGIC I ARQUITECTÒNIC PEL PROJECTE DE
CONNEXIÓ DEL PARC DE CA N'ORIOI AMB EL
CARRER MALLORCA**

dracma

A R Q U E O L O G I A

ESTUDI DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC I ARQUITECTÒNIC PEL
PROJECTE D'ACTUACIONS ESPECÍFIQUES EN SÒL NO
URBANITZABLE PER LA CONNEXIÓ DEL PARC DE CA N'ORIOL
AMB EL CARRER DE MALLORCA (RUBÍ, VALLÈS OCCIDENTAL).

M CARMEN
CARMONA

Firmado digitalmente
por CARMEN
CARMONA Fecha:
2025.04.28 09:57:39
+02'00'

Marc Marzo Pallàs

Maria Carme Carmona Marín

28 d'abril de 2025

Índex

1. Introducció i metodologia.....	3
2. Context geogràfic i geològic.....	3
3. Context històric.....	4
4. Relació del patrimoni cultural catalogat i inventariat.....	6
4.1. Jaciment de Ca n'Oriol.....	7
4.2. Masia de Ca n'Oriol.....	9
4.3. Era de Ca n'Oriol.....	10
4.4. Jaciment de la Torre de Montserrat Viver.....	10
4.5. Jaciment del Llac dels fòssils.....	11
4.6. Jaciment de Can Sant Joan.....	12
4.7. Masia de Can Sant Joan.....	14
4.8. Torre Vilardell.....	15
4.9. Jaciment de Can Tiraires.....	15
4.10. Jaciment de Can Tiraires II.....	16
5. Afectació i mesures correctores sobre el patrimoni cultural.....	17
6. Valoració econòmica de les mesures correctores sobre l'afectació sobre el patrimoni cultural i arqueològic.....	19
7. Referències.....	20
ANNEXOS.....	22
ANNEX I. Documentació planimètrica.....	23

1. INTRODUCCIÓ I METODOLOGIA.

Aquest informe presenta un estudi del possible impacte sobre el patrimoni cultural i arqueològic existent a la zona del Parc de Ca n'Oriol de Rubí (Vallès Occidental), així com una primera valoració econòmica dels costos que suposaria aplicar les mesures correctores necessàries per la salvaguarda d'aquest patrimoni.

Si el projecte es desenvolupa seguint el plantejament original, la totalitat de l'àrea afectada es troba dintre de la zona d'expectativa arqueològica del jaciment de Ca n'Oriol definida per la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. De tal manera que qualsevol rebaix o moviment de terres que s'hagi de dur a terme durant el transcurs de les obres haurà d'estar supervisat per un arqueòleg. La intervenció arqueològica preventiva es centrarà en el control dels rebaixos i, en cas de ser necessari, la documentació i excavació dels vestigis que es puguin localitzar.

Tots els treballs arqueològics es duran a terme sota prèvia autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural i seguint amb el mètode arqueològic dissenyat per Harris i Carandini basat en la seqüència estratigràfica.

2. CONTEXT GEOGRÀFIC I GEOLÒGIC.

Rubí (Vallès Occidental), limita al sud i a l'oest amb el municipi de Castellbisbal; al sud i a l'est, amb Sant Cugat; al nord, amb San Quirze del Vallès i Terrassa; i a l'oest, amb Ullastrell. Ocupa una superfície de 32'3 km², i presenta una orografia més aviat plana a la banda est, amb turons suaus i valls a l'oest. El nucli urbà es disposa seguint la riera de Rubí, que discorre a l'est del terme municipal amb una inclinació entre els 26 i els 170 msnm. Per la banda oest, el terme està limitat per les serres de l'Oleguera i de Can Riquer, i pel nord, per la serra de Can Guillerà, on es troba el punt més alt del municipi (327 msnm). L'espai entre la riera i les serres està creuat per diverses rieres (les de Can Canyadell, Can Barceló, Can Pi de la Serra, Can Xercovins, Can Solà, Sant Muç, Can Fonollet, entre d'altres), tributàries de la de Rubí.

La parcel·la objecte d'estudi es troba situada a l'est del nucli urbà de Rubí, concretament al punt de confluència entre els carrer de Mallorca i el camí de Ca n'Oriol. El Parc de Ca n'Oriol és un espai pràcticament sense urbanitzar al qual s'hi pot accedir per l'Avinguda de l'Estatut, que comunica amb la carretera de Sant Cugat del Vallès a les Fonts (Terrassa). Aquest espai queda conformat per diferents terrasses de pendent suau cap a ponent, la cota més alta de les quals està coronada per una zona de bosc coneguda com a Bosc de Can Oriol (Figura 1).

Pel que fa a l'estratigrafia geològica de Rubí, els sediments dipositats durant el miocè (fa entre 24'6 i 5'1 milions d'anys) es caracteritzen per ser en un primer moment de tipus al·luvial i fluvial, posteriorment de tipus marí (llims i argiles grogues), i per últim de tipus continental (argiles i gresos vermells, conglomerats amb còdols de gènesi fluvial). Per sobre d'aquests nivells es troben els formats durant el quaternari (iniciat fa aproximadament 2

milions d'anys), que presenta com a dipòsits més importants els d'origen fluvial, que formen les terrasses, així com el llit actual dels diferents rius o rieres. Un entorn orogràficament molt suau amb unes zones planes fèrtils aptes per l'assentament de grups humans i, posteriorment, pel conreu.

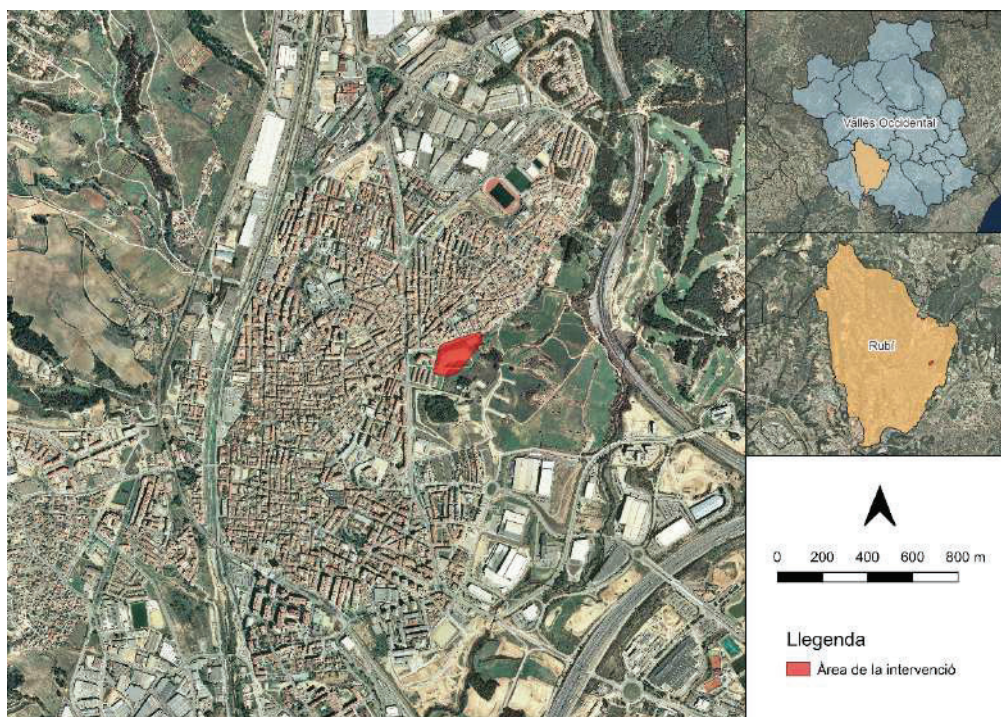

Figura 1. Mapa de situació amb l'àrea de la intervenció marcada en vermell.

3. CONTEXT HISTÒRIC.

La primera ocupació humana a Rubí es documenta al jaciment paleolític del Pinar, que presenta una concentració de materials lítics del Paleolític inferior¹. Una segona concentració de material lític, ja del Paleolític Mig, es va localitzar a Can Fonollet². Hi ha indicis d'ocupació Neolítica a Can Muç, on es va localitzar una sola destrala Neolítica³.

Al jaciment de la Serreta es va localitzar una inhumació de tres individus datada del Bronze Antic-Mig⁴, i juntament amb altres troballes, com la sitja també del Bronze de Can Fatjó, testimonien una ocupació més àmplia de la zona durant aquesta època, que tindria continuïtat⁵. I es que a la mateixa zona de Can Fatjó, on s'ubica el turó del Castell, s'han estructures ibèriques d'entre finals del segle V fins a la segona meitat del segle IV aC. Del segle III aC s'ha localitzat una terrassa i mur de tancament als peus del turó, entre altres estructures. Aquest sector sembla ser amortitzat amb l'enderroc del mur al segle següent. També s'han trobat retalls i cubetes d'època republicana. La ocupació de la zona s'allarga fins a època Romana, amb sitges diverses amb cronologies entre el canvi d'era i el segle V dC, probablement part d'una vil·la romana. El material localitzat d'època antiga a la zona del

1 Jaciment Arqueològic del Pinar. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 3192. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3192>

2 Jaciment Arqueològic de Can Fonollet. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 3203. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3203>

3 Jaciment Arqueològic de Sant Muç. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 3187. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3187>

4 Jaciment Arqueològic de La Serreta. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 11751. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/11751>

5 Jaciment Arqueològic Sitja de l'Edat de Bronze de Can Fatjó. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 3209. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3209>

castell, més enllà de les estructures, abasta una cronologia des del segle V aC al segle V dC^{6 7 8}.

Trobem més indicis d'època ibèrica i republicana no molt lluny de la zona de Can Fatjó – el Castell. S'han localitzat concentracions de material ibèric i romà entorn la torre de Can Fonollet, al material ibèric i estructures d'època republicana al Turó del Rossell⁹, més estructures d'època republicana al Carrer Unió¹⁰, i material també d'època republicana al Carrer Maximí Fornés núm. 60¹¹.

Pel que fa a la ocupació d'època Romana, es coneixen un gran nombre de jaciments, la majoria dels quals només a través de restes superficials. Segons el Catàleg i Pla especial de Protecció del Patrimoni, aquests jaciments es caracteritzen per situar-se a les planures adjacents a les rieres del municipi, sent per tant presumiblement assentaments rurals. Se les interpreta com a petites vil·les tardo-romanes amb continuïtat fins a època Tardo-romana¹², però molt pocs han estat excavats.

6 Jaciment Arqueològic de Can Fatjó Oest. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 16449. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/16449>

7 Jaciment Arqueològic del Parc del Castell de Rubí. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 11754. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/11754>

8 Jaciment Arqueològic de Can Fatjó. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 3189. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3189>

9 Jaciment Arqueològic de Can Tiraires. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 3194. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3194>

10 Jaciment Arqueològic Carrer Unió, 13-17. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 18463. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/18463>

11 Jaciment Arqueològic Carrer Maximí Fornés. Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC). Codi IPAPC: 8110. <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/8110>

12 Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Natural de Rubí, pàgines 6-7.

Sabem que el nom de Rubí és d'origen romà, que anomenaven a la riera de Rubí *Rivum Rubeum*. El nucli medieval de Rubí està documentat per primer cop el 986, sent en aquell moment un petit nucli entre el Castell (*Castro Riorubeo*) i l'ermita de Sant Genís, més tard desplaçant-se el poblament entorn l'església de Sant Pere¹³.

En època Medieval la explotació agrícola del territori es va caracteritzar per la implantació de les masies, un model que continuaria funcionat en època Moderna i fins ben entrada l'època Contemporània¹⁴.

El nucli urbà de Rubí experimentaria un creixement considerable a finals del segle XIX i durant el segle XX, a resultes d'un accelerat procés d'industrialització, que donaria lloc a raval, ampliacions i finalment també urbanitzacions, que ocuparien progressivament una part cada cop més gran del terme municipal¹⁵.

13 Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Natural de Rubí, pàgines 7-8.

14 Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Natural de Rubí, pàgina 4.

15 Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Natural de Rubí, pàgina 5.

4. RELACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL CATALOGAT I INVENTARIAT.

A continuació es proporciona una relació dels diferents elements de caràcter patrimonial que es troben tant dintre com a les proximitats de l'àrea designada per l'execució del projecte i que, per tant, podrien quedar afectats durant el desenvolupament de les obres. Tota la informació presentada a continuació està disponible per ser consultada en línia als respectius portals de l'Inventari de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (IPAPC), de l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPAC), del Mapa de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona (MPC-DIBA) i del Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Natural de Rubí (CEIPEP-Rubí) (Figura 2).

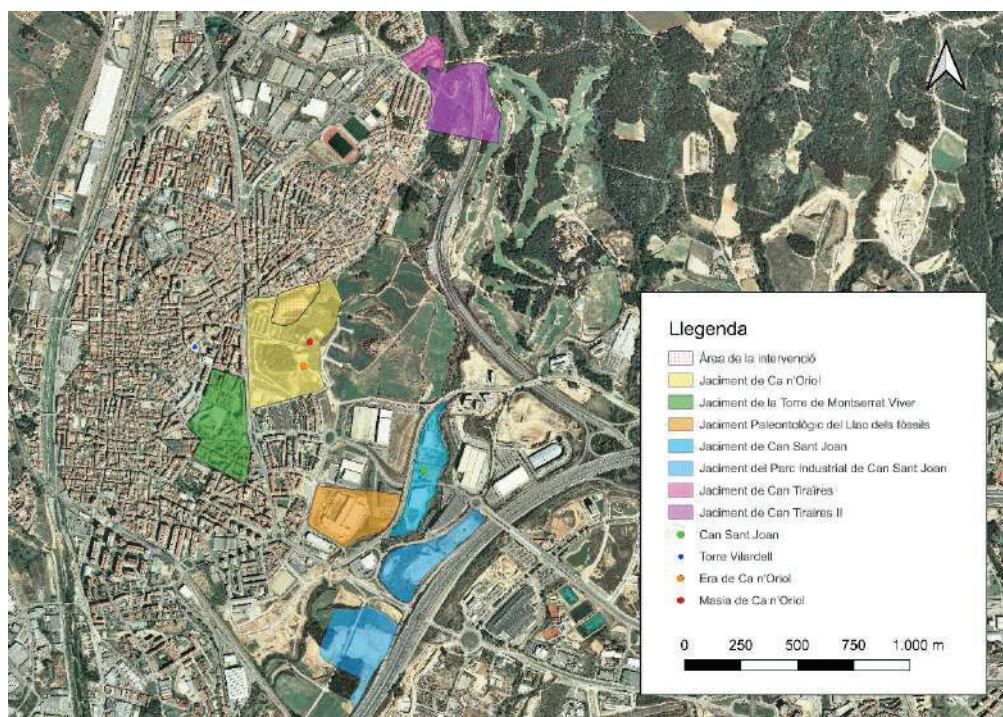

Figura 2. Situació del patrimoni cultural proper a l'àrea d'intervenció.

4.1. Jaciment de Ca n'Oriol.

Nom de l'element:	Jaciment de Ca n'Oriol
Codi de classificació:	Codi IPAPC: 3191
	Codi MPC-DIBA: 08184-34
	Codi CEIPEP-Rubí: Q24
Coordenades UTM:	419926 (X); 4593994 (Y); 144-168 msnm.
Tipus d'element:	Jaciment arqueològic
Cronologia:	Romana Alt Imperial; Romana Baix Imperial; Moderna; Contemporània.
Protecció:	Bé Cultural d'Interès Local (BCIL);

Descripció:

Situat a la zona de l'actual Parc de Ca n'Oriol, el jaciment arqueològic de Ca n'Oriol és un espai de gran interès patrimonial pel fet que s'hi ha documentat nombroses estructures negatives (fons de sitja) relacionades amb l'explotació agrícola d'aquest indret durant l'antiguitat. Les excavacions de caràcter preventiu i d'urgència que es van dur a terme entre els anys 2002 i 2009 van permetre establir un mínim de 3 fases d'ocupació: la primera en època alt-imperial (entre els segles I aC i III dC), la segona en època tardo-antiga (entre els segles IV i VI dC), i la darrera en època Contemporània (al llarg del segle XX) (Generalitat de Catalunya, n.d.-a; Huélamo, 2000c).

Durant tot el segle XX, a la zona del bosc de Ca n'Oriol a nivell superficial es van trobar grans concentracions de material ceràmic així com algunes làpides amb inscripcions d'època Romana que actualment es conserven al Museu de Rubí i a la seu de Barcelona del Museu d'Arqueologia de Catalunya (Ajuntament de Rubí, 2004a). Tanmateix, sens dubte les intervencions arqueològiques més rellevants que s'han dut a terme a aquesta zona a nivell de resultats patrimonials són les cinc campanyes dirigides per Cristina Belmonte Santisteban, Jordi Guàrdia i Felip, i Lourdes Moret i Pujol entre els anys 2002 i 2003. En el transcurs d'aquestes intervencions preventives i d'urgència es

van documentar la zona de processat del producte agrícola (*pars fructuaria*) d'una gran vil·la romana d'època imperial que tindria una vida útil organitzada en dues fases: la primera entre els segles I i III dC, i la segona entre la segona meitat del segle III dC i finals del segle IV dC o principis del segle V dC. De la primera ocupació es van localitzar gairebé una quarantena de fons de sitja, dos *lacus* dedicats a l'emmagatzematge de vi o oli, i tres retalls (un dels quals atribuïble a una possible fresquera, un altre que podria tractar-se d'un forn metal·lúrgic i el darrer de funcionalitat desconeguda). Mentre que de la segona es van documentar 33 fons de sitja, 8 murs, 2 forns metal·lúrgics, 2 forns indeterminats i 9 retalls, la majoria dels quals relacionats amb l'extracció d'argiles (Belmonte Santiesteban et al., 2004).

D'altra banda, pel que fa al desenvolupament del projecte pel quals s'està redactant el present informe, és significativament rellevant la intervenció arqueològica de Karin Harzbecher Spezzia l'any 2007. Aquesta intervenció de caràcter preventiu prèvia a la construcció de l'escola CEIP Mallorca es va dur a terme als terrenys que quedarien afectats pel projecte actual i va donar resultats negatius. En el marc del seguiment arqueològic es van obrir un total de 20 rases d'aproximadament 10 m de llarg i 1'50 m d'amplada cadascuna, les quals van permetre constatar que la zona afectada estava formada per una acumulació de sediment modern procedent d'unes obres realitzades als solars circumdants pocs anys enrere. Segons el testimoni aportat per veïns de la zona, la potència real de l'aportació de terres podria arribar als 10 m. A nivell de composició, el terreny estava format per argiles i llims de color marró fosc, que tan sols es diferenciava del substrat geològic per estar més compactat i humit, i sortia barrejat amb plàstics i fragments de tanques procedents de les obres (Harzbecher Spezzia, 2007).

Per últim també cal destacar que l'any 2002 es van dur a terme controls arqueològics addicionals a la zona oest del parc de Ca n'Oriol que van donar resultats negatius (Maragall Moreno i Gutierrez Espartero, 2002; Morera Camprubí, 2002).

4.2. Masia de Ca n'Oriol.

Nom de l'element: Ca n'Oriol

Codi de classificació: Codi IPAC: 27639

Codi MPC-DIBA: 08184-7

Codi CEIPEP-Rubí: P15

Coordenades UTM: 420026'8 (X); 4594006'6 (Y); 168'50 msnm.

Tipus d'element: Arquitectònic

Medieval (segle XII); Moderna (segles XVI-XVIII);

Cronologia:

Contemporània (segle XX)

Protecció: Bé Cultural d'Interès Local (BCIL); PECPAR - Fitxa núm. 16.8.

Descripció:

La primera referència històrica a l'actual masia de Ca n'Oriol es remunta a l'any 1161, quan aquest mas encara era conegut com a Can Bezes o Can Besses; el qual va ser parcialment donat al Monestir de Sant Cugat per part de Ramon de Vallvidrera i la seva dona Dolça. Al segle XIV el mas va passar a mans de la família Oriol, que més enllà d'explotar les terres arrendades, al llarg dels segles alguns dels seus membres van exercir càrrecs com el de batlle

reial a Rubí o de notari reial a Barcelona. L'any 1775 es va produir la unió dels llinatges de la família Oriol amb la dels Viver de Torrebonica; i l'any 1848 Pau Viver i Oriol va fer construir el que actualment es coneix com a l'Era de Ca n'Oriol, un espai enrajolat de

planta quadrada situat al sud de la masia i destinat a batre tot el cereal que es conreava als terrenys familiars. L'any 1949 va morir Montserrat Viver i Majó, última propietària de la família Viver, i la masia va ser donada a l'Obra Benèfica de la Visitació de Nostra Senyora. Des de mitjans del segle XX fins l'any 1997, la masia va ser utilitzada com a espai d'acollida d'infants necessitats (Busquets i Costa, 2015).

El cos original de Ca n'Oriol és un edifici de planta rectangular, amb planta baixa, planta pis i golfes; presenta tres crugies de cos allargat i una coberta de teula àrab a dues aigües amb el carener perpendicular a la façana. La presència d'una inscripció amb la data 1694 sobre la porta principal podria estar relacionada amb una possible reforma de la façana principal durant la qual s'obririen les finestres d'estil gòtic tardà visibles actualment. Una segona fase de reforma que també hauria quedat reflectida a través d'una inscripció és la de l'ampliació de l'espai entre el primer pis i les golfes. En aquest cas, una rajola del sostre del primer pis amb l'any 1737 inscrit seria l'indicador d'un recreixement de les golfes per emmagatzemar els excedents d'unes bones collites; una reforma durant la qual també és possible que es construís el cos addicional adossat a la façana nord de l'edifici original i que estava equipat amb el celler i diversos cups de vi. La darrera fase de reformes va tenir lloc durant la segona meitat del segle XX, quan l'Obra Benèfica de la Visitació de Nostra Senyora va construir una capella dedicada a Sant Josep Oriol i uns cossos addicionals annexats a les façanes est i oest respectivament (Ajuntament de Rubí, 2004b; Busquets i Costa, 2015; Huélamo, 2000a).

4.3. Era de Ca n'Oriol

Nom de l'element: Era de Ca n'Oriol

Codi de classificació: Codi MPC-DIBA: 08184-5

Codi CEIPEP-Rubí: T10

Coordenades UTM: 420016'3 (X); 4593893'3 (Y); 165'90 msnm.

Tipus d'element: Arquitectònic

Cronologia: Contemporània (1848);

Protecció: Bé Cultural d'Interès Local (BCIL);

Descripció:

L'Era de Ca n'Oriol és un espai enrajolat de planta quadrada situat al sud de la masia de Ca n'Oriol que originàriament estava destinat a batre el cereal que es conreava als terrenys de la família Oriol (Ajuntament de Rubí, 2004b; Húelamo, 2000). La seva construcció es remunta a l'any 1848, tal i com consta a una llosa de pedra situada al centre de l'era amb una inscripció en llatí que llegeix: "Any 1848. Aquí tens, successor, l'era que vaig construir amb grans dispendis; pren-la i conserva-la amb diligent cura. Pau Viver i Oriol". Aquesta no és l'única inscripció en llatí de l'era, sinó que al centre de cadascun dels quatre costats n'hi ha una i les traduccions són les següents:

- Costat nord: "El pagès mandrós bat la collita el mes d'agost".
- Costat sud: "Que bufi el migdia i s'ajegin els altres vents".
- Costat est: "Refusa tot repòs en temps de sega".
- Costat oest: "Sembra i cull".

4.4. Jaciment de la Torre de Montserrat Viver.

Nom de l'element:	Jaciment de la Torre de Montserrat Viver / Carrer Víctor Balaguer, 9 / Carrer Lope de Vega, 9-11.
Codi de classificació:	Codi IPAPC: 15294 Codi MPC-DIBA: 08184 - 102 Codi CEIPEP-Rubí: Q30
Coordenades UTM:	419655 (X); 4593644 (Y); 136-150 msnm.
Tipus d'element:	Jaciment arqueològic
Cronologia:	Romana Alt Imperial;
Protecció:	Bé Cultural d'Interès Local (BCIL);
Descripció:	

Les primeres notícies de l'existència d'aquest jaciment es remunten a la dècada de 1920, quan Pere Bel descriu que durant els rebaixos per la construcció de la torre de Montserrat Viver van aparèixer un seguit d'enterraments presumiblement d'època Romana amb abundants trossos de ceràmica romana i *tegulae*. Aparentment, Joan Roura en va excavar un parell d'aquests enterraments i en un d'ells va trobar un esquelet sencer i una moneda del segle I aC als peus (Ajuntament de Rubí, 2004a; Generalitat de Catalunya, n.d.-e; Huélamo, 2000e).

L'any 2006 es va dur a terme una intervenció al carrer Víctor Balaguer número 9 durant la qual es va localitzar un gran retall amortitzat amb material romà d'època Alt Imperial. Donada la seva cronologia i la proximitat respecte les restes de la vil·la romana de Ca n'Oriol (situada a uns 300 m a l'est), es va plantejar la possibilitat de que aquest retall estigués relacionat amb la *pars rustica* de la vil·la de Ca n'Oriol, és a dir, la zona on es trobaven les dependències dels esclaus domèstics, la resta d'esclaus i el bestiar (Belmonte Santiesteban et al., 2004, p. 7)

Un any després es va dur a terme un control arqueològic al solar corresponent al carrer Lope de Vega número 9-11, però aquest va donar resultats negatius (Molina Molina, 2007).

4.5. Jaciment del Llac dels fòssils.

Nom de l'element:	Jaciment Paleontològic del Llac dels fòssils
Codi de classificació:	Codi IPAPC: 15297
	Codi CEIPEP-Rubí: Q38
Coordenades UTM:	420026'8 (X); 4594006'6 (Y); 168'50 msnm.
Tipus d'element:	Jaciment paleontològic
Cronologia:	Miocè (fa entre 23'5 i 5'3 milions d'anys)
Protecció:	Bé Cultural d'Interès Local (BCIL);
Descripció:	

A nivell geològic el municipi de Rubí forma part de la unitat del Vallès-Penedès, una fosa situada entre la Serralada Litoral i la Serralada Prelitoral, i que segueix una orientació est/nordest – oest/sudoest. La seva forma actual és el resultat de la superposició de processos compressius d'algunes falles durant l'Eocè (aproximadament fa entre 56 i 33'9 milions d'anys) i l'Oligocè (aproximadament fa entre 33'9 i 23'03 milions d'anys), i d'una distensió posterior durant el Miocè (aproximadament fa entre 23'03 i 5'33 milions d'anys) (Generalitat de Catalunya, n.d.-f).

El Llac dels fòssils és un jaciment paleontològic de restes vegetals atribuïdes al període Miocè Mitjà (aproximadament fa entre 13'82 i 7'25 milions d'anys) que es van trobar a uns estrats d'argiles d'origen al·luvial amb inclusions de fòssils d'invertebrats marins, la qual cosa indica un ambient sedimentari de transició marina-continental. Entre els fòssils

de flora que es van documentar destaquen una família de Monocotiledònies i 12 de Dicotiledònies, amb un total de 25 espècies diferents; l'estudi de les quals ha aportat informació valuosíssima sobre la situació paleogeogràfica, paleobotànica i paleoclimàtica de la zona Vallès-Penedès durant el Miocè Mitjà (Ajuntament de Rubí, 2004a).

4.6. Jaciment de Can Sant Joan

Nom de l'element:	Jaciment de Can Sant Joan / Sota Can Sant Joan / Via Interpolar / Parc Industrial de Can Sant Joan
Codi de classificació:	Codi IPAPC: 3204 Codi MPC-DIBA: 08184 - 14 Codi CEIPEP-Rubí: Q31
Coordenades UTM:	420531 (X); 4593379 (Y); 134'70-156 msnm.
Tipus d'element:	Jaciment arqueològic
Cronologia:	Romana Baix Imperial; Tardo-antiga;
Protecció:	Bé Cultural d'Interès Local (BCIL);
Descripció:	

Les primeres notícies de l'existència d'aquest jaciment es remunten a mitjan del segle XX. Aparentment, l'any 1940 en el moment de retirar un ametller situat a prop de la masia actual de Can Sant Joan va quedar al descobert un sarcòfag de plom d'època Romana; i, a la dècada de 1960, al camí entre Can Sant Joan i Ca n'Oriol el senyor Cassimir Tort va trobar un rellotge de sol també d'època Romana que havia estat utilitzat per tapar un sot del camí. Aquests esdeveniments, juntament amb la localització d'un paviment fet d'*opus signinum* a l'accés principal de la masia i les troballes esporàdiques de material ceràmic en superfície als terrenys circumdants van fer plantejar la possibilitat de l'existència d'una vil·la rural d'època tardo-antiga sota l'actual masia de Can Sant Joan. Entre el material recuperat destaquen fragments de terra sigil·lada *lucente* (segle

III-IV dC), terra sigil·lada africana C tardana (segle IV dC), terra sigil·lada africana D1 (segle IV dC) i terra sigil·lada grisa paleocristiana (DSP) (segle IV-VI dC); així com material lapidi fet amb pedra de Santa Tecla i marbre de Luni-Carrara (Ajuntament de Rubí, 2004a; Molet et al., 2011).

L'any 2007 es va dur a terme una intervenció arqueològica de caràcter preventiu a la parcel·la 15B del polígon industrial de Can Sant Joan durant la qual es van documentar nombroses estructures d'època Romana que van propiciar l'excavació en extensió del solar. L'àrea excavada es va dividir en dos sectors (A i B): en el primer es van localitzar dos murs, un pou, una conducció i diversos retalls; mentre que en el segon es van documentar dues estructures de combustió, una de les quals havia estat reutilitzada com a espai d'enterrament per cinc individus. De l'estudi d'aquest enterrament col·lectiu es va poder determinar que s'havia produït en dues fases: durant la primera es van enterrar 4 individus adults en sentit est-oest, i un temps després es va inhumar un infant amb el cos orientat en un eix nord-sud. Aquest conjunt arqueològic podria estar directament relacionat amb elements de la vil·la rural de Can Sant Joan (Generalitat de Catalunya, n.d.-b). Un any després, es van obrir un total de 4 rases d'entre 3 i 9'20 m de llarg, 90 cm d'ample i entre 2'60 i 4 m de profunditat en el marc d'una nova intervenció arqueològica preventiva a la parcel·la 15A que van donar resultats negatius (Gea i Bullich i Carbonell Badia, 2008).

Paral·lelament, entre l'any 2007 i l'any 2011 es van dur a terme un seguit d'actuacions preventives a un altre grup de parcel·les del polígon industrial de Can Sant Joan, que formen part del terme municipal de Sant Cugat del Vallès. La primera de les actuacions de caràcter preventiu va consistir en una prospecció superficial l'any 2007 que va

permetre identificar fins a 6 zones d'expectativa arqueològica (ZEA). Un any després es va dur a terme el rebaix general de les zones d'expectativa arqueològica identificades a la fase anterior i es va procedir a l'obertura de 3 zones addicionals. Durant el transcurs d'aquestes tasques es van identificar un total de 76 estructures, la gran majoria de les quals es tractaven d'estructures negatives retallades al terreny natural (sitges de planta circular, fosses, retalls i alguna estructura de combustió). A la ZEA-5 es van excavar fins a 11 estructures negatives: 5 sitges d'època Prehistòrica (Edat del Bronze), 2 sitges d'època Romana Alt Imperial, 2 estructures indeterminades d'època Romana i 2 d'època Alt Medieval. Entre els anys 2008 i 2009 es va procedir a l'excavació de les altres 65 estructures localitzades a la resta de zones d'expectativa arqueològica, així com a l'ampliació de les zones de prospecció de la ZEA-1, la ZEA-2, la ZEA-7 i la ZEA-9; el que va permetre identificar fins a 41 estructures arqueològiques addicionals. L'any 2010 es van excavar les estructures localitzades durant la fase anterior. A l'ampliació de la ZEA-1 es van documentar 7 sitges amortitzades en època Alt Medieval, i una fossa i 2 estructures del tipus fossa-cubeta d'època Moderna. A l'àrea ampliada entre la ZEA-2 i la ZEA-9 es van excavar 7 estructures negatives d'època Ibèrica (6 sitges i 1 fossa-cubeta), 6 d'època Romana (2 sitges, 2 canalitzacions, 1 fossa-cubeta i 1 retall), 1 estructura amortitzada en època Baix Medieval, i 3 d'època Moderna (2 fosses-cubeta i 1 galeria subterrània). Per últim, a la ZEA-7 es va excavar una sitja d'època Alt Medieval i una de cronologia indeterminada. Finalment, a finals de l'any 2010 es van ampliar els rebaixos a les zones d'expectativa arqueològica situades a les parcel·les "UZ 40 02" i "UZ 41 02", el que va permetre identificar fins a 15 possibles elements arqueològics addicionals: 7 sitges d'època Ibèrica i 8 fosses-cubeta amortitzades en època Moderna (Molet et al., 2011).

4.7. Masia de Can Sant Joan.

Nom de l'element:	Can Sant Joan
Codi de classificació:	Codi MPC-DIBA: 08184-51
	Codi CEIPEP-Rubí: A9
Coordenades UTM:	420538 (X); 4593426 (Y); 150 msnm.
Tipus d'element:	Arquitectònic
	Medieval (segle XI?); Moderna (segles XVI-XVIII);
Cronologia:	Contemporània (segle XX)
Protecció:	Legal; PECPAR - Fitxa núm. 16.15
Descripció:	

Masia que compta amb planta baixa, planta pis i golfes situada al camí vell de Sant Cugat (Rubí), a prop de la riera dels Alous. Tot i tractar-se d'una masia del tipus III segons el codi de classificació de Danés i Torras, té elements que l'allunyen de les característiques tipològiques d'aquestes edificacions. Entre els elements peculiars destaquen la sala central amb porta als dos extrems i la inexistència del típic element de creuer que tanca les sales per la part del darrera (Huélamo, 2000b).

A nivell històric és significatiu destacar que a l'accés principal de la masia es va localitzar un paviment fet d'*opus signinum*, quelcom que junt amb les troballes esporàdiques de material ceràmic en superfície als terrenys circumdants han fet plantejar la possibilitat de que l'actual masia de Can Sant Joan fos construïda sobre les restes d'una vil·la rural d'època tardo-antiga (Molet et al., 2011). Tanmateix, tot i els abundants vestigis arqueològics de finals de l'Edat del Ferro i d'època Romana que s'han documentat a l'entorn de la masia, les primeres referències històriques a una ocupació d'aquest espai es remunten al darrer terç del segle XI dC; en que es cita el lloc de Fontanilles com a part de la parròquia de Santa Maria de Campanyà, que al seu torn pertanyia al senyoriu del monestir de Sant Cugat. Aquests terrenys a mitjan segle XV

van passar a formar part de la jurisdicció de la parròquia de Sant Cebrià de Valldoreix.

Un temps després, a principis del segle XVI, el mas hauria canviat de nom i va passar a ser conegut com a Mas Ferrer de Canpanyà; nom que es va mantenir fins l'any 1654, que va canviar de mans i va passar a ser propietat de Jacint Santjoan (Ajuntament de Rubí, 2004b).

Alternativament, també s'ha proposat que el nom antic de Mas Sant Joan fos el de Monte Calvo, una masia situada als terrenys de la "Villa" (en clara referència a les restes arqueològiques de la vil·la romana que s'havien trobat a la zona) (Ajuntament de Rubí, 2004b).

4.8. Torre Vilardell.

Nom de l'element:	Torre Vilardell
Codi de classificació:	Codi MPC-DIBA: 08184-174
	Codi CEIPEP-Rubí: A15
Coordenades UTM:	419524 (X); 4593985 (Y); 143 msnm.
Tipus d'element:	Arquitectònic
Cronologia:	Contemporània (1911)
Protecció:	Sense protecció.
Descripció:	

Edifici de planta rectangular que presenta una planta baixa i una planta pis, així com una porxada a la façana lateral que està encapçalada per una balustrada amb decoracions neogòtiques calades i que queda sostinguda per dues columnes helicoidals. Aquesta torre va ser encarregada pel fotògraf Vicenç Vilardell l'any 1911, tal i com indica una placa a la part superior de l'obertura central del pis superior. En el moment de la seva construcció estava envoltada per camps i va ser la primera torre erigida a la zona del camí de Ca n'Oriol, convertint-se en el primer estudi fotogràfic de Rubí. A la dècada

de 1930, la torre va ser comprada per la família Prat, que van reconvertir l'espai en uns telers per la fabricació de vetes (Ajuntament de Rubí, 2004b; Huélamo, 2000f).

4.9. Jaciment de Can Tiraires

Nom de l'element:	Jaciment de Can Tiraires / Turó del Rossell
Codi de classificació:	Codi IPAPC: 3194
	Codi MPC-DIBA: 08184-222
	Codi CEIPEP-Rubí: Q15
Coordenades UTM:	420266 (X); 4595141 (Y); 224'9-233'7 msnm.
Tipus d'element:	Jaciment arqueològic
Cronologia:	Ibèrica; Romana Imperial;
Protecció:	Bé Cultural d'Interès Local (BCIL);
Descripció:	

A la dècada de 1990 es van dur a terme un seguit de prospeccions superficials a uns terrenys situats a la part superior del Turó del Rossell, que antigament pertanyien a la masia de Can Tiraires. En el transcurs d'aquestes tasques es va documentar l'existència de la fonamentació d'una estructura feta amb còdols lligats amb morter de calç, així com les restes d'una sitja seccionada que contenia el basament d'una gerra de ceràmica i un *dolium* fragmentat. A nivell superficial també es va trobar algun fragment informe de Campaniana i de terra sigil·lada hispànica, així com ceràmica ibèrica amb cocció tipus sandwich (Ajuntament de Rubí, 2004a; Generalitat de Catalunya, n.d.-c; Huélamo, 2000d).

4.10. Jaciment de Can Tiraires II

Nom de l'element:	Jaciment de Can Tiraires II / Can Tineries
-------------------	--

Codi de classificació: Codi IPAPC: 15291

Codi CEIPEP-Rubí: Q16

Coordenades UTM: 420708 (X); 4595066'6 (Y); 197'8-224 msnm.

Tipus d'element: Jaciment arqueològic

Cronologia: Medieval;

Protecció: Bé Cultural d'Interès Local (BCIL);

Descripció:

Antiga masia medieval situada al cim d'una serralada amb clar domini del bosc i que comptava amb alguns camps de sembrat i de vinya als terrenys circumdants. Va ser enderrocada a la dècada de 1970, i sembla ser que es tractava d'una edificació no gaire gran erigida amb parets de tàpia, equipada amb un recer pels ramats i una font al costat de ponent. Segons les notícies històriques de l'arxiu notarial del monestir de Sant

Cugat del Vallès, l'any 1445 aquest mas era conegut com a Mas Fontanilles i pertanyia a la parròquia de Sant Feliu de Vilamilanys. La següent referència a aquest mas es produeix un segle després, l'any 1549, on és citat durant un judici de prohoms de Sant Cugat. A la dècada de 1840, Mas Fontanilles ja havia canviat de nom a Can Tiraires. L'obertura de l'autopista va afectar-ne les eres i actualment de la masia només en queden les runes (Ajuntament de Rubí, 2004a; Generalitat de Catalunya, n.d.-d).

5. AFECTACIÓ I MESURES CORRECTORES SOBRE EL PATRIMONI CULTURAL.

Tots els elements del patrimoni arqueològic i arquitectònic descrits fins ara estan emparats i protegits per la Llei del Patrimoni Cultural Català 9/1993, i com a tals, tant els elements patrimonials com el seu entorn més immediat, contenen amb diversos graus de protecció legal. El grau de protecció més elevat que es pot concedir és el de Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN), i està reservat per aquell patrimoni cultural que, tot i la prèvia aplicació de mesures protectores o correctores, amb la seva destrucció o afectació es produiria una pèrdua permanent. Per sota dels BCIN es troba el Bé Cultural d'Interès Local (BCIL), un element patrimonial de gran importància a nivell municipal que compta amb un nivell de sensibilitat alt i el seu entorn més immediat un nivell de sensibilitat moderat i, per tant, en el cas de quedar afectat fa necessària l'aplicació de mesures correctores o protectores severes.

En el cas del projecte del Camí de Ca n'Oriol la zona que quedaria directament afectada es troba inclosa a la zona d'expectativa arqueològica (ZEA) del Jaciment de Ca n'Oriol, protegida com a BCIL i inclosa al Catàleg i Pla Especial del Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Natural de Rubí. Per tant, tenint en compte la normativa que especifica el catàleg, el procediment a seguir per a la realització d'obres i altres intervencions a aquesta ZEA BCIL, és el següent:

Article 12. Nivells de protecció dels elements del Patrimoni arqueològic i paleontològic:

12.1 Protecció arqueològica

Protegeix els béns mobles i immobles de caràcter històric per a l'estudi dels quals cal utilitzar metodologia arqueològica. En la tramitació de projectes d'obres o d'altres

intervencions en solars que es trobin en les àrees delimitades com jaciments arqueològics s'haurà d'obtenir, sense perjudici de la llicència municipal que sigui preceptiva segons la legislació urbanística, l'autorització prèvia del Departament de Cultura de la Generalitat, segons determina la Llei de Patrimoni 9/93 ,de 30 de setembre i el Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic Decret 78/2002 de 5 de Març. Són considerats com Béns Culturals d'Interès Local (article 15 de la Llei 9/93), excepte els que gaudeixen d'una declaració de Béns Culturals d'Interès Nacional de conformitat amb la Llei 9/93, de 30 de setembre.

Article 17. Formes d'intervenció en el patrimoni arqueològic i paleontològic:

Abans de realitzar qualsevol tipus d'obres o d'altres intervencions en solars que es trobin en espais amb protecció arqueològica o paleontològica s'haurà d'obtenir, sense perjudici de la llicència municipal que sigui preceptiva segons la legislació urbanística, l'autorització prèvia del Departament de Cultura de la Generalitat, segons determina la Llei de Patrimoni 9/93 de 30 de setembre, i el Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic Decret 78/2002 de 5 de Març.

Així doncs, durant la realització del projecte caldrà aplicar un seguit de mesures correctores i protectores en forma d'intervenció arqueològica preventiva que haurà d'incloure la realització d'un control i seguiment arqueològic dels moviments de terres que impliquin qualsevol afectació per sota del nivell de rasant actual amb l'objectiu de comprovar i corroborar l' existència de restes arqueològiques, segons el procediment establert en el "Decret 78/2002", de 5 de març de 2002, del "Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic" de la Subdirecció General del Patrimoni Cultural del

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. En el cas de localitzar restes arqueològiques es procediria a l'ampliació de les zones de les troballes amb mitjans mecànics o manuals per la correcta delimitació de les estructures, així com per determinar-ne la seva potència estratigràfica, cronologia, tipologia i grau de conservació.

La informació recopilada durant la fase d'excavació quedarà plasmada en un informe tècnic que s'haurà de presentar al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per sol·licitar l'autorització per desmuntar parcial o totalment les restes arqueològiques localitzades o bé el seu rebliment indefinit; tal i com indica el procediment establert pel Decret 78/2002, de 5 de març de 2002, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de la Subdirecció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Recordem que les activitats subjectes a seguiment arqueològic és qualsevol moviment de terres que es porti a terme durant l'execució del projecte.

Pel que hem pogut veure a través del PAE, entre altres activitats caldrà fer seguiment durant:

- Moviment de terres per a la creació del nou traçat del vial
- Col·locació de nou mobiliari o elements d'oci o esport
- Plantació d'arbrat
- Instal·lació de reg
- Instal·lacions elèctriques
- Instal·lacions de clavegueres
- Instal·lacions d'aigua neta

6. VALORACIÓ ECONÒMICA DE LES MESURES CORRECTORES SOBRE L'AFECTACIÓ SOBRE EL PATRIMONI CULTURAL I ARQUEOLÒGIC.

El seguiment arqueològic es faria en coordinació amb l'empresa constructora ja que només caldria la presència de l'arqueòleg en moments puntuals.

PARTIDA	UNITATS	PREU / UNITAT	PREU FINAL
Preparació de la documentació ¹⁶ i pagament de la taxa	1	53 €	53 €
Treball de camp amb 1 arqueòleg director	160 h	32 €/h	5.120 €
Memòria final	1	50% treball de camp	2.560 €

Al preu final cal aplicar 21% IVA

En cas que apareguin enterraments, cal preveure una partida alçada de 450€ per cada individu localitzat.

¹⁶ Donat que es tracta d'una institució pública, no es pot tramitar l'expedient directament, però es prepararia tota la documentació necessària i es faria el pagament de taxes a través de la carta de pagament que es generaria en el moment de tramitar-ho per l'intranet.

7. REFERÈNCIES.

Ajuntament de Rubí. (2004a). *Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arqueològic de Rubí*. <https://seu.rubi.cat/urbanismeCategoriaPublic/detall/158?categoria.id=7>

Ajuntament de Rubí. (2004b). *Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic de Rubí*. <https://seu.rubi.cat/urbanismeCategoriaPublic/detall/158?categoria.id=7>

Belmonte Santiesteban, C., Guàrdia i Felip, J., i Moret i Pujol, L. (2004). *Memòria de la intervenció arqueològica realitzada a la vil·la romana de Ca n'Oriol*. Rubí.

Busquets i Costa, C. (2015). *Memòria de la intervenció arqueològica a la Masia de Ca n'Oriol (Rubí, Vallès Occidental)*.

Gea i Bullich, M., i Carbonell Badia, C. (2008). *Intervenció arqueològica a Can Sant Joan - Parcel·la 15A (Rubí, el Vallès Occidental)*.

Generalitat de Catalunya. (n.d.-a). *Ca n'Oriol*. Inventari Del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. Consultat el 22 de gener de 2025
a <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3191>

Generalitat de Catalunya. (n.d.-b). *Can Sant Joan*. Inventari Del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. Consultat el 22 de gener de 2025
a <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3204>

Generalitat de Catalunya. (n.d.-c). *Can Tiraires*. Inventari Del Patrimoni Arqueològic i

Paleontològic de Catalunya. Consultat el 22 de gener de 2025

a <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/3194>

Generalitat de Catalunya. (n.d.-d). *Can Tiraires II*. Inventari Del Patrimoni Arqueològic i

Paleontològic de Catalunya. Consultat el 22 de gener de 2025

a <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/15291>

Generalitat de Catalunya. (n.d.-e). *Jaciment de la Torre de Montserrat Viver*. Inventari Del

Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. Consultat el 22 de gener de 2025

a <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/15294>

Generalitat de Catalunya. (n.d.-f). *Jaciment paleontològic del Llac dels fòssils*. Inventari Del

Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya. Consultat el 22 de gener de 2025

a <https://invarque.cultura.gencat.cat/card/15297>

Harzbecher Spezzia, K. (2007). *Memòria de la intervenció arqueològica als terrenys del
Parc de Ca n'Oriol*.

Huélamo, J. M. (2000a). *Ca n'Oriol*. Mapes de Patrimoni Cultural.

<https://patrimonicultural.diba.cat/element/ca-noriol>

Huélamo, J. M. (2000b). *Can Sant Joan*. Mapes de Patrimoni Cultural.

<https://patrimonicultural.diba.cat/element/can-sant-joan>

Húelamo, J. M. (2000). *Era de Ca n'Oriol*. Mapes de Patrimoni Cultural.

<https://patrimonicultural.diba.cat/element/era-de-ca-norior>

Huélamo, J. M. (2000c). *Jaciment de Ca n'oriol*. Mapes de Patrimoni Cultural.

<https://patrimonicultural.diba.cat/element/jaciment-de-ca-norior>

Huélamo, J. M. (2000d). *Jaciment de Can Tiraires / Turó del Rossell*. Mapes de Patrimoni Cultural. <https://patrimonicultural.diba.cat/element/jaciment-de-can-tiraires-turo-del-rossell>

Huélamo, J. M. (2000e). *Jaciment de la Torre Montserrat Viver*. Mapes de Patrimoni Cultural. <https://patrimonicultural.diba.cat/element/jaciment-de-la-torre-montserrat-viver>

Huélamo, J. M. (2000f). *Torre Vilardell*. Mapes de Patrimoni Cultural.
<https://patrimonicultural.diba.cat/element/torre-vilardell>

Maragall Moreno, M., i Gutierrez Espartero, D. (2002). *Ca n'Oriol*.

Molet, M., Matas, Ò., i Roig Buxó, J. (2011). *Memòria de la intervenció arqueològica de les parcel·les "UZ 40 02" i "UZ 41 02" del sector Can Sant Joan de Sant Cugat del Vallès*.

Molina Molina, D. (2007). *Informe tècnic i memòria de la intervenció arqueològica al c/ Lope de Vega, 11*.

Morera Camprubí, J. (2002). *Memòria de la intervenció arqueològica al Parc de Ca N'Oriol, Zona 1*.

**Estudi del patrimoni arqueològic i arquitectònic pel projecte
de connexió del parc de Ca n'Oriol amb el carrer Mallorca
(Rubí, Vallès Occidental).**

ANNEXOS

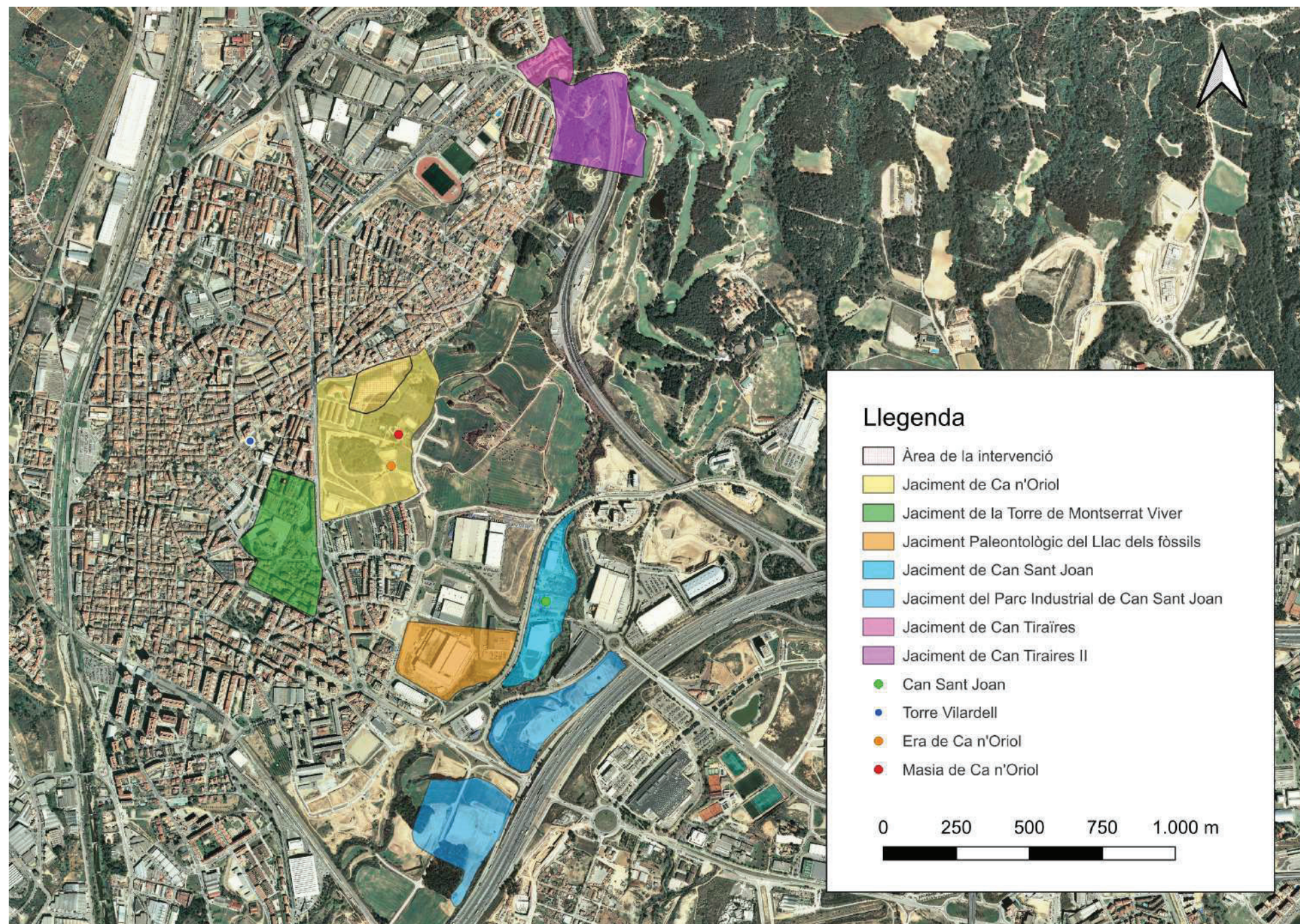

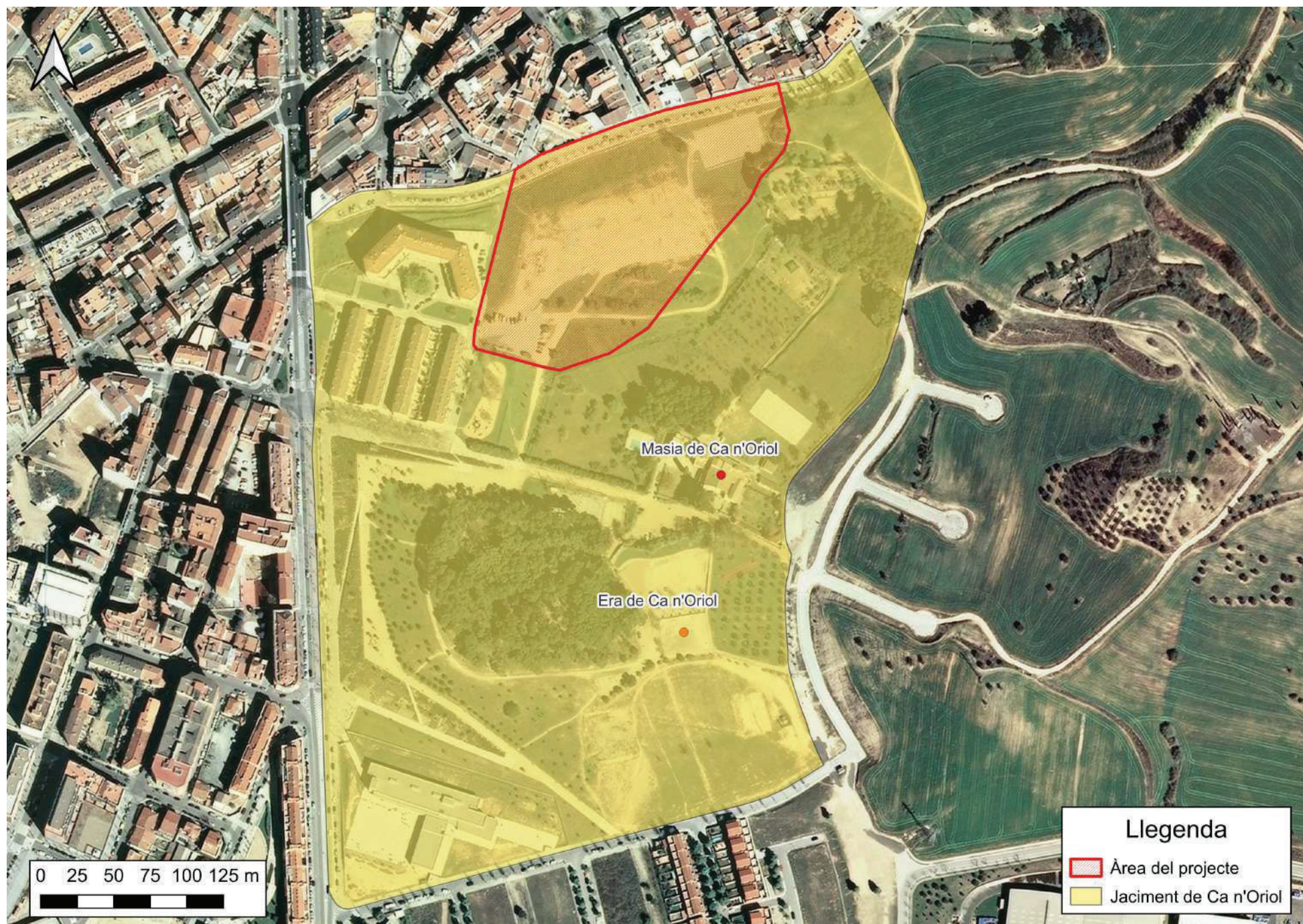
**Estudi del patrimoni arqueològic i arquitectònic pel projecte
de connexió del parc de Ca n'Oriol amb el carrer Mallorca
(Rubí, Vallès Occidental).**

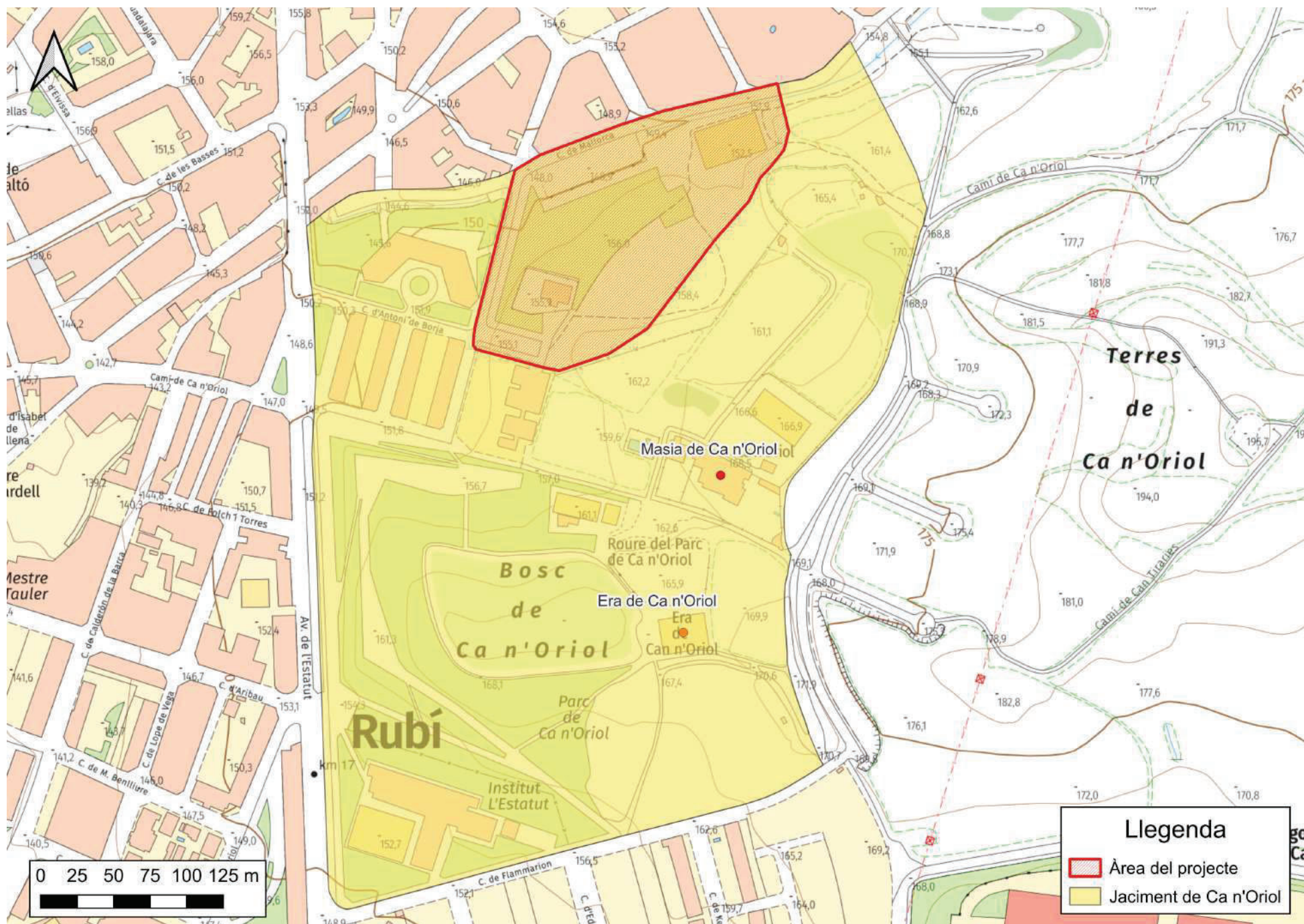
ANNEX I. Documentació planimètrica.

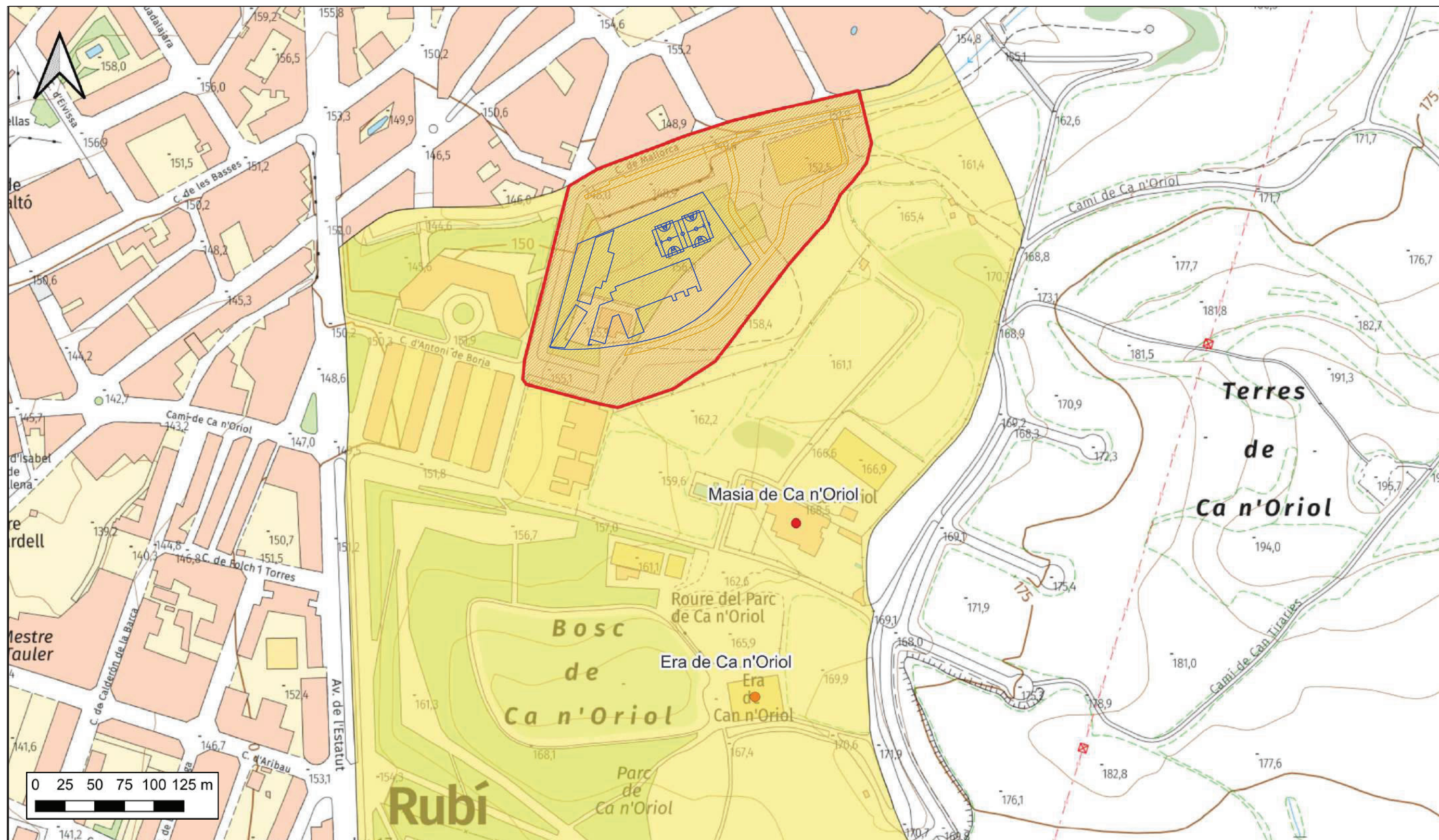
LLISTAT DE PLÀNOLS.

- Plànol 1. Àrea d'intervenció i jaciments propers.
- Plànol 2. Ortofotografia amb l'àrea d'intervenció.
- Plànol 3. Topografia amb l'àrea d'intervenció.
- Plànol 4. Sobreposició del projecte sobre el topogràfic.

0 25 50 75 100 125 m

dracma
ARQUEOLOGIA

INTERVENCIÓ: Estudi del patrimoni arqueològic i arquitectònic pel projecte del Camí de Ca n'Oriol (Rubí, Vallès Occidental).

TÍTOL: Superposició del nou traçat del camí de Ca n'Oriol i del nou equipament escolar a construir respecte la trama urbana actual.

- Jaciment de Ca n'Oriol
- Àrea de la intervenció
- Nou traçat del camí de Ca n'Oriol
- Equipament escolar a construir